

כג א מ"י פ"א מ"ה
נערה בחולה ה"י ט
כג עשין כד טור אה"ע
סי קטו:

תורה אור השלם
1. ומוכה בחמה ושלמנה
ומכה אדם יומת:
ויקרא כד כא

מוסף רש"י

חידוש הוא שחידשה
תורה בקנס. כל משפט
קנס חדוש הוא הלך
מ"ע: דמקטל נמי לא
מפטר מנייה וע"י דר:
שאינו דין אלא גזירת מלך
בעלמא (לדעת רמב"ם).

אם אינו ענין להבאה שיש בה שוה פרוטה. וא"ת והא אינטיק
לכה דמכא נפקא לן חובל בחבירו לתשלומין כריש החובל
בזכרו (פ"ג ו"ט) וי"ל דהך סוגיא כלידך מנאי דהתם דמפקי החובל
בחבירו לתשלומין מקרא אחרינא: דלמא בשבת כתיב דבבהמה

גופה בו. וא"ת א"כ היקשא למה לי
וי"ל דלמא לזין דרך ירידה לדרך
עלייה ללא שייך לפלוגי גבי שבת:
אלא יאו בחו"ל. וא"ת בחול נמי
מזינן למימר דבהדי דמחייב
לבהמה הרג את האדם ולא אתרו
גיה משום אפי"ו שבת נמי
מזינן למימר דאתרו גיה משום
בהמה ולא אתרו צו משום שבת וי"ל
דמ"מ ילפינן שפיר דמה מכה בהמה
לא חלקת בין שוגג בהכחה למזיד
בהכחה אף אדם לא חלקת בין
מזיד בהכחה לשוגג בהכחה וי"ל הו"ל
ומכה אדם איירי באתרו גיה מכה
בהמה נמי איירי בכל ענין דאתרו
גיה ולהכי לא מני איירי בשבת ולא
בהרג אדם עמה: מתניתין במאן
טוקי א"ה. ותימה תיקשי ליה לר"ב פסא
גופיה דלחיה סבר לעיל (דף לז: כר"ב)
דלמר היתה פרה גנובה לו כו' ועוד
קשה דלשני כעולה דמאי דפירש בקוני'
דאי סבר כריש לקיש דחייב מלקיות
שוגגין פטורין כ"ש דפליג אלעולא זה
אינו נראה דלמא בזמנא אחר סבר
כריש לקיש אכל בזמנא דבההוא
מילתא גופיה משלם ממון ומיפטר
ממלקות מנ"ש דתחת תחת ונראה
דרב פפא אפי"ו סבר כ"ל מני לשנוי
כדעולא דפירשית אכל לאזי פריך
שפיר דלית ליה דעולא דהא מוקי
לעיל תחת דלרשא אחרינא ולהכי קשיא
ליה אי ס"ל כ"ל מתני' כמאן מוקי

סוף סוף לאו בר תשלומין הוא (א) לא צריכא
דבהדי דמחייב קרע שיראין דיליה א"ל רב
חייא לרבא ולתנא דבי חזקיה דאמר מכה
אדם ומכה בהמה מומאי דבחול כתיב וליכא
לאיפלוגי דלמא בשבת כתיב דבבהמה
גופה איכא לאיפלוגי לא ס"ד דכתיב ומוכה
בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת היכי דמי
אי דלא אתרו ביה מכה אדם אמאי יומת אלא
פשיטא דאתרו ביה ואי בשבת מכה בהמה
ישלמנה אלא לאו בחול א"ל רב פפא לאביי
לרבא דאמר חידוש הוא שחידשה תורה
בקנס ואף על גב דמיקטיל משלם מתניתין
כמאן מוקים לה אי כר"מ קשיא בתו אי כרבי
נחוניא בן הקנה קשיא אחותו אי כר' יצחק
קשיא ממוזרת הניחא אי סבר לה כר' יוחנן
הוא נמי מתרין לה כר' יוחנן אלא אי סבר
כר"ל היכי מתרין לה על כרחך כר' יוחנן
ס"ל א"ל רב מתנא לאביי לר"ל דאמר
בפירוש ריבתה תורה חייבי מלקיות כחייבי
מיתות מאן תנא דפליג עליה דרבי נחוניא בן
הקנה אי ר"מ אי רבי יצחק: ת"ר ערויות ושניות
לערויות אין להן לא קנס ולא פיתוי והמבאנת
אין לה לא קנס ולא פיתוי איילונית אין לה
לא קנס ולא פיתוי והיוצאת משום שם רע
אין לה לא קנס ולא פיתוי מאי ערויות
ומאי שניות לערויות איילונא ערויות

סוף סוף. האי לא חלוק צו לחייבו ממון טעמא משום דאין צו
כדי תשלומין ולא משום היקשא אכל היכא דיש בה שוה פרוטה
אימא חלוק: לא לריכא. להכי איתקש: דבהדי דמחייב קרע
שיראין וכו'. כלומר ואשמעינן דלוקה משום חבלה ופטור מתשלומי דהא
קריעה לא שנה התרו צו ולא שנה
לא התרו דלא לקי פטור מתשלומין
מהיקשא ללא חלוק: ממאי דבחול
כתיב. דפשיטא ליה דמכה בהמה
בין שוגג בין מזיד חייב לשלם: דלמא
שבת כתיב. ועל כרחך אשוגג
כתיב קרא דאי בזמנא דר"ל מתחייב
בנפשו ופטור מן התשלומין: איכא
לאיפלוגי. בין שוגג למזיד: לא ס"ד.
דשבת כתיב ובשוגג: ואי בשבת
מכה בהמה ישלמנה. בתמיה: אלא
לאו בחול. דליכא לפלוגי ואיתקש לה
מכה אדם שלא חלוק צו ואפי"ו אינו
חייב מיתה: לרבה דאמר. לרבי
מאיר חדוש הוא כו': מתניתין כמאן
מוקיס. לשנויי רומיאי' דרמינן עלה
דאלו הן הלוקין וקיימא לן דאין לוקה
ומשלם: אי כר' מאיר. דלמר לוקה
ומשלם וכדשנייהו ריש לקיש: קשיא
בכו. דשלמא לריש לקיש דלוקמהד
להיאי דגבג וטבח שבת צטובח על
די אחר אכל צטובח על ידי עצמו
לא משלם לא קשיא דמת ומשלם לית
ליה לר' מאיר אפי"ו בקנס אלא לרבה
קשיא בכו דקנס הוא וקמיני מתניתין:
פטור: ואי כר' נחוניא בן הקנה.
דלית ליה נמי לוקה ומשלם כר' מאיר
מדקאמר"ו יוס הכפורים כשבת י"ח
הוא דפטור מתשלומין ומשום כרת
דלית גיה יומת"ש דלסוף אסון אכל
משום לאו ומלקות דלית גיה לא
פטור ומתניתין נמי דלית ליה לוקה

ומשלם דידיה הוא ומת ומשלם לית ליה אפי"ו בקנס: קשיא אחומו.
נהי נמי דמשום מלקות לא פטר ליה ליפטוריה משום כרת: ואי כרבי
יתק. וקומה דלמר במסכת מכות (דף טז.) אין חייבי כריתות בכלל
מלקות מ' וליה ליה האי דללו הן הלוקין הבא על אחותו ומשום
הכי חייבין בתשלומין: קשיא ממוזרת. דהכל מודים שהוא במלקות
וקמיני (פ"ג.) אית לה קנס: הניחא אי סבר. רבה כר' יוחנן (לד: כשלם
התרו צו דמשלם דחייבי מלקיות שוגגין ודבר אחר חייב: אינו
נמי. מוקי למתני' בשלם התרו צו כר' יוחנן: אלא אי סבר לה.
בממון ומלקות דלמא לא התרו צו פטור מממון ופליג אדרבי
יוחנן וכל שכן דאלעולא דלמר (ג.) אפילו התרו צו משלם ממון ואינו
לוקה: היכי מהרין לה. לא כר' יוחנן ולא כעולא ולא כריש לקיש:
על כרחך. אי סבירא ליה בזמנא ומלקות דלוקה ואינו משלם כרבי
יוחנן סבירא ליה בשוגגים דמשלם ממון ומוקי לה בשלם התרו צו:
לריש לקיש דאמר בפירוש ריבתה תורה כו'. דחייבי מלקיות שוגגין
פטורין משלם: מאן סנא דפליג אדר' נחוניא. ומחייב תשלומין
בחייבי כריתות כגון הני דשצעות ושחלקי גדיש ציה"כ חייבין
בפרק שצעות העדות (שצעות ג.) ומתני' דהכא דקנסה באחותו
ונהי נמי דלית ליה אסון אסון ליפטוריה משום כרת ליפטוריה
משום לאו בין התרו צו בין לא התרו צו דאין כרת בלא לאו חוץ
מפסח ומילה דשלמא ר' יוחנן מוקי לה אפילו כרצונ דפליגי עליה
דרבי מאיר דלמרי אין לוקה ומשלם והתרו צו בשלם התרו צו אלא
לריש לקיש כמאן מוקי לה: אי רבי מאיר. דלמר לוקה ומשלם:
אי רבי יתק. דלמר לא שייך מלקות בחייבי כריתות וג"ש דלסוף
אסון לית ליה וצמאי ליפטור הילכך מתניתין דהכא על כרחך ר"מ
היא ולא רבי יתק משום דקשיא ממוזרת אכל הניא דשצעות בין
כר"מ בין כרבי יתק: ערויות ושניות. לקמן מפרש להו: קנס.
דלוקה: פיתוי. דמפיתה: המבאנת. בצעלה כגון יתומה קטנה
שמיאיתה אמה ומיאה בצעלה: אין לה קנס. שאינה בחזקת
בחולה הואיל וינסת: איילוניס. שאין לה סימני נערות לעולם ואינה
יולדת. לשון א"ל וכו' דוכרינתא דלא ילדה (לעיל דף י"א.) אין לה קנס.
לפי שאין קנס אלא לנערה וזו שלא תביא שערות לעולם כל כ"י שנה היא
בחזקת קטנה ומשם ואילך בוגרת: והיולדת משום שם רע.
קס"ד שלא מנא לה בעלה בחוליס. ולקמן (ל:ו.) פריך בת סקילה היא:
ערויות

ולא פיתוי. קשה לרשב"א אמאי נקט פיתוי למאי דמוקי לה בסמוך
בנערה הא כל נערה מפותה אין לה קנס דמחלה אפי"ו נערה
שאינה ממאנת ויש לומר דנקט אין לה פיתוי אגב דנקט באידיך
אכל

(א) ולעיל לד: לקמן לה.
(ב) ולעיל לה: (ג) ולעיל
לג: (ד) ופ"ג (ה) ולקמן
לז: (ו) ולעיל לז: (ז) ולד
פסא לא שייך למיפקר דהא
לא פריך לנפשיה משום
דידע דסבר כר' יוחנן דלא
דרש ג"ש דרשב"א וזמנה
וכי"מ קאמ דקאמר הי מכה.
מ"ו: (ח) לפי ר"י ולעיל
אחי שפיר דרשב"ל מוקי לה
כר"מ אכל רבה כמאן מוקי
לה אי כר' נחוניא קשיא
אחותו דלדידיה אחותו לית
לה קנס דהר ריבויא מות
לחייבי לאון וחד ליבמה
לזיק אי כר' חפ"י רשב"א
לה אי כר' נחוניא אחותו
דאי קרא דהר ריבויא מות
כריתות א"כ חייבי מיתות
נמי וזמנה שביא מהר"מ
לעיל במו"ס אחי טפי שפיר
אי כ' יתק קשוא ממוזרת
לדידיה מוקמינן חד לחייבי
עשה וחד לחייבי כריתות
הניחא אי סבר לה כר' יוחנן
אלא אי סבר כרשב"ל דחייבי
מלקות שוגגין פטורין א"כ
אינטיק תרי ריבויי חד
לחייבי עשה וחד לחייבי
כריתות קשיא אחותו משום
דיקרי קשיא כרב קשה
לרבנן לעיל והא ק"ל דאין
לוקה ומשלם ולכן לא חזר
ובהקשר. ט"ו עה"ג.

הגהות הב"ח
(א) בני תשלומין הוא אלא
לריכא: תמאי' וי"ב סי' א'
הא לא קשיא:

אלו נערות פרק שלישי כתובות

לו.

עין משפט
גר מצוה

בד א מ"י פ"א מהל' נערה בתולה ה"ל אי יב סמג ע"פ דר טור להיע"פ קטו:

בה ב מ"י פ"א מהל' גירושין ה"ל ד סמג ע"פ ג ט"ש פ"א מהל' קנה פ"י יב:

בו ג מ"י פ"א מהל' אישות הלכה ג ד סמג ע"פ מה ט"ש פ"א מהל' אלאפס פ"א דמילתין דף ט"א:

בז ד מ"י ט"ש פ"א מהל' פ"ה ה מ"י פ"א מהל' אישות ב"ה ה"ל י"ב סמג לאין קול ונרנב אלאפס פ"א:

אבל חייבי לאוין יש להן קנס ומני שמעון התימני היא. לא הוה מני למימר מני רבי חמונאי היא דלדידיה לא הוה קרי להו שניות שהרי משוה חייבי כריתות לחייבי מיתות כ"ד והא דלא קאמר הא מני רבי עקיבא ועריות חייבי מיתות ושניות חייבי כריתות וחייבי לאוין אלא דנחא ליה לאוקמי אפי' כרבנן דאמרי קידושין מוספין ועוד משוה דקאמר זלשנא קמא מני שמעון התימני היא קאמר נמי בזכא דאמרי מני רבי שמעון בן מנסיא היא דהוה צר פלוגמיה דשמעון התימני:

עד שרבה השחור ב"ו. אית דלא גרסי על הלנן משוה דאמרינן צפרק צא סימן (מדה דף נב. וס) לא שירצה ממס אלא כדי שיהו שתי שערות שוכנות ונראה כמו שירצה שמור ועל הלנן משמע יותר מן הלנן ור"ם פירש על הלנן שהשערות סמוך לזכר הם שמורים וצראשס לזכרים: ז' דברי ר"מ. אמתניתין דלקמן (דף מ): דכל מקום שיש מכר אין קנס קאמר לה רב יהודה:

ואם איתא זו דברי ר"מ ורבי יהודה מביעי צ"ה. ואע"ג דרבי יונתן ור' יאשיה סבירא להו כר"מ בס"פ ז' מיתות (סנהדרין סי: וס) לפי ר"מ דפי' עד שיהיו שניהם שוין במיתה אחת ואפי' לפי"ה דמפרש צני עונשין מ"מ ר' יאשיה כר' מאיר סבירא ליה דלית ליה לא ככלל רבנן לקמן (דף מ): כאלן דנרשי כו' דהא פטר קטנה מאורסה מ"מ לא קאמר זו דברי ר"מ ור' יאשיה דלא פריך הכא זו דברי ר"מ ורבי יהודה מביעי ליה אלא משוה דרבי יהודה צר פלוגמיה דר"מ והוי ככלל חכמים דפליגי עליה ולהכי אס' איתא דלא פליג הי"ל למימר זו דברי ר"מ ור' יהודה אכל קשה דה"ל למימר הא מני ר' יאשיה היא ובממאנת סבר לה כר' יהודה:

וליתני קפנה קשיא. אע"ג דהוי מני קטנה דאין לה קנס מ"מ מני נמי אילוניות דה"ל דוקא קטנה שיש לה נערות אין לה קנס ומימה לר"י אמאי לא משני דאגב אורחיה קמ"ל דעד מתי הבת ממאנת עד שצביא שמי שערות: החרשת והשוטה כו' אין להן טענת בתולים. פי' בקונטרס דאי הוה פקחא לטעון הוה טענה משאירסתני נאנסתי וקשה לר"י דהיכי טעינין לה הכי מספק לאפוקי ממונה כיון דאיהי לא טענה דחוקת גופה איתרעי דהוי שור שחוט לפניך אכל חוקת ממון לא איתרע ומייה מציא ר"י ר' ר' ר' ר' המדיר (לקמן עו: וס) לא הוגלד פי המכה המזיאה מחבירו עליו הרחיה ומפרש דאפי' לא יהיב טבח דמי על הטבח להביא רחיה שברשות המוכר נטרפה והא דמפרש רב אשי למתני' דהמדיר דהוה צה מומין ועודה צבית אביה על האב להביא רחיה רישא מנה לאצא צידך סיפא מנה לי צידך לא מטעם דברי ושמא צרי עדיף כדמשמע לפוס ריהטא דא"כ הוה קשה דהיכי טעינין לה הכי אלא כדפי' התם בקונטרס רישא מנה

לאצא צידך דלגבי האב לא מהני חוקת הגוף דבתו דהכחוצה היא צאירוסין של אב סיפא מנה לי צידך דלגבי דידה מהני חוקת הגוף דידה וכן צריך לפרש דאי מטעם צרי קאמר התם אמאי קאמר צבית אביה על האב להביא רחיה דמשנתארכה פולדו לה מומין אמאי צריך להביא רחיה כיון דאמר צרי לי דככל ענין משמע דצריך להביא רחיה אפילו אב אמר צרי לי ור"י נראה לפרש הכא דאין להן טענת בתולים לפי שבחוקת מוכת עין היא ואע"ג דכולהו נמי חצוטי מחבטן מ"מ שאר נשים יש להן טענת בתולים מדלא קאמרי שהן מוכת עין אכל הכן חרשת ושוטה דלא מני אמרי בחוקת מוכת עין נשאות וכן נראה דכרוב ספרים ל"ג לעיל צביריתא אלא חרשת והשוטה ואילוניות יש להן קנס ותו לא ואין כחוב צרוב ספרים ויש להן טענת בתולים ולפ"י פריך שפיר דמדקאמר יש להן קנס אלאמה לאו חצבין להו בחוקת מוכת עין אכל לפי' הקונטרס מאי ספריך הכא נמי בחוקת בתולות חצבין להו דהא דאמרינן השתא אדמשנתארכה נאנסה ורש"י א"הקשה לפ"י דאמאי לא משני הא דקתני אין להן טענת בתולים כר"מ דאמר כפ"ק (לעיל ג.) מוכת עין בין הכיר צה בין לא הכיר צה מאתים והא דקתני יש להן טענת בתולים א"כרבנן דאמרי כחובתן מנה וכי תימא משוה דקתני חרשת דומיא דאילוניות הא ע"כ אילוניות גופה לא הפסידה כחובתה לגמרי דהא רב ששת דמשני הא ר"ג הא ר' יהושע סבירא ליה כפ"ק (דף י"א): כנסה בחוקת בתולה וממאלת צעולה יש לה כחובה מנה:

עריות ממש. המפורש באחרי מות ה' והן כריתות: שניות. שגזרו חכמים על שניות להן להרחיק מן העבירה כגון אס' אמו ואס' אביו ושאל עריות השניות בפרק ב' דיבמות (דף כ"א): **כיון דשניות חוין ליה דמדאורייתא.** קרינן ציה ולו תהיה לאשה: אמאי אין לה קנס.

בשלמא בעריות אכא למימר כשמעון התימני דלית ליה נערה נערה הנערה אלא שניות קשיא: **שמעון התימני.** צריש פירקין דאמר אשה שיש צה הויה: ר"ש בן מנסיא. דאמר אשה הרחוקה לקיימה: רבנן היא. דפליגי אדר"מ צריש פירקין: **ובממאנת סבר לה כר' יהודה.** דאמר נערה ממאנת והכי תידוק מינה נערה ממאנת אין לה קנס הא נערה ששלמא יש לה קנס: **עד שצביא שמי שערות.** ומשהצביאה אינה ממאנת ואפילו לא צעל לאחר מיכן: **רבי יהודה אומר.** אס' לא צעל לאחר שגדלה ממאנת: **עד שירצה שמור על הלנן.** ונראה (מ) מפרש שמי שערות שוכבות ונראה כמו שירצה השמור: **אלא ר' יהודה היא.** ובממאנת נערה אשמעינן דאין לה קנס ולא מדוק הא קטנה יש לה קנס וצני אילוניות דמנא נמי אין לה קנס משוה דבצקטנה סבר כר"מ וזו מקטנותיה ינאלת לבגרו: **זו דברי כו' לקמן צפרקין (דף מ:): סבר לה כר' מאיר.** דקטנה אין לה קנס משוה הכי אין קנס צאילוניות: **ופליג עליה.** בממאנת ואמר עד שירצה השמור וכי תנא הממאנת אין לה קנס הא הרחוקה למאן יש לה קנס צבנרה קאמר: **מאי ממאנת הרחוקה למאן.** כלומר כל קטנה קאמר וכולה ר"מ היא: **ויש להן טענת בתולים.** להפסקיה כחובה: **הא ר"מ.** דאמר קטנה אין לה קנס ואילוניות מקטנותיה יתה לבגרי: **ודקארי לה מאי קארי לה.** מי שהשיב חשונה זו צבית המדרש מה עלתה על רוחו ולא סבירא ליה דאיכא לאוקמינהו כר"מ ורבנן: **משוה דאין ליה למירמא אחריות עליה.** לא היחאה לבית המדרש אלא לפי שיש להשיב אחרת על זו חרשת ושוטה אחרשת ושוטה: **כוגרס.** צמוליה כלים מאיליהן: **הא רבן גמליאל.** דאמר כפ"ק (דף י"ב): היא אומרת משאירסתני נאנסתי נאמנת הכא נמי אין לה טענת בתולים להפסקיה כחובתה דאמרינן אי הוה פקחא לטעון הוה טענה משאירסתני נאנסתי וקשה לר"י ומהימנא: **הא רבי יהושע.** דאמרס' לא מפיה אנו חיינ' הכא יש לה טענת בתולים דאי נמי הוה טענה קמן לא מהימנין לה: **כוסנין לה לילה הראשון.** וזעול כמה צעילות וחלינין כל דמיס של אוחו הלילה צדס בתולים. אלאמה אית לה דס בתולים לצוגרת דאי לא לא הוה צני למיתב לה אלא צעילת מנה וכוין דאית לה בתולים היכא דצעל ולא מנאל דס חפסדי כחובתה דהא כנסה בחוקת צמולה ומאלה צעולה: ה"ג

תורה אור השלם

1. פתח פ"ק אלאפס אל דין כל בני חלוף:

משלי ח א

מוסף רש"י

עד שירבה השחרור. כלומר ששחור אוחו מקום שערות רבנה (והה"ב) שיוקף אוחו מקום שבער, ובמסכת נדה (ס) מפרש לא שירצה משוה אלא שיהו שמי שערות אחרות שוכנות ונראה כמו שירצה השמור (והיו"ב). ב"ה ב"ה נותנין לה הקטנה אחרות ודקארי לה מאי קארי לה. מי שהשיב חשונה זו צבית המדרש מה עלתה על רוחו ולא סבירא ליה דאיכא לאוקמינהו כר"מ ורבנן: **משוה דאין ליה למירמא אחריות עליה.** לא היחאה לבית המדרש אלא לפי שיש להשיב אחרת על זו חרשת ושוטה אחרשת ושוטה: **כוגרס.** צמוליה כלים מאיליהן: **הא רבן גמליאל.** דאמר כפ"ק (דף י"ב): היא אומרת משאירסתני נאנסתי נאמנת הכא נמי אין לה טענת בתולים להפסקיה כחובתה דאמרינן אי הוה פקחא לטעון הוה טענה משאירסתני נאנסתי וקשה לר"י ומהימנא: **הא רבי יהושע.** דאמרס' לא מפיה אנו חיינ' הכא יש לה טענת בתולים דאי נמי הוה טענה קמן לא מהימנין לה: **כוסנין לה לילה הראשון.** וזעול כמה צעילות וחלינין כל דמיס של אוחו הלילה צדס בתולים. אלאמה אית לה דס בתולים לצוגרת דאי לא לא הוה צני למיתב לה אלא צעילת מנה וכוין דאית לה בתולים היכא דצעל ולא מנאל דס חפסדי כחובתה דהא כנסה בחוקת צמולה ומאלה צעולה: ה"ג

